

NORGES HØYESTERETT

Den 20. desember 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Ringnes, Bergh og Steinsvik i

HR-2024-2369-U, (sak nr. 24-173139SIV-HRET), sivil sak, anke over beslutning:

Roald Madsen AS

(advokat Marianne Abeler)

mot

A

(advokat Thomas Angell)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om ikke å gi samtykke til ankebehandling i medhold av tvisteloven § 29-13 første ledd.
- (2) Hovedsaken gjelder spørsmål om arbeidsgivers avskjed av A var urettmessig, og om hun på denne bakgrunn har krav på erstatning fra sin arbeidsgiver Roald Madsen AS.
- (3) Roald Madsen AS er et entreprenørselskap. A var ansatt som økonomileder i selskapet. Gjensidig oppsigelsesfrist var avtalt til tre måneder.
- (4) I en telefonsamtale mellom daglig leder og A 10. oktober 2023 formidlet A at hun ønsket å fratre sin stilling. Hun bekreftet oppsigelsen i e-post samme dag. Det oppsto deretter uenighet om partene i samtalen var blitt enige om å fravike arbeidsavtalens regulering om tre måneders oppsigelsestid, slik at A måtte fratre sin stilling med umiddelbar virkning.
- (5) Det ble avholdt forhandlinger i tråd med arbeidsmiljøloven § 17-3. Partene kom ikke til enighet. A reiste 15. januar 2024 søksmål med krav om at retten anså henne ulovlig avskjediget, samt at hun skulle tilkjennes erstatning.
- (6) Nord-Troms og Senja tingrett avsa 5. juli 2024 dom med slik domsslutning:
 - «1. Avskjeden av A er ugyldig.
 2. Roald Madsen AS dømmes i medhold av arbeidsmiljøloven § 15-12 annet ledd til å betale 150 000 – etthundreogfemtitusen – kroner i erstatning til A, med tillegg av forsinkelsesrenter fra forfall til betaling skjer.

3. Roald Madsen AS dømmes i medhold av personopplysningsloven § 30 til å betale 30 000 – trettitusen – kroner i erstatning til A, med tillegg av forsinkelsesrenter fra forfall til betaling skjer.
 4. Roald Madsen AS dømmes til å betale 413 933 – firehundreogtrettentusen – kroner i sakskostnader til A, med tillegg av forsinkelsesrenter fra forfall til betaling skjer.
 5. Oppfyllelsesfristen for punkt 2 til 4 er 2 – to uker fra forkynning av dommen.»
- (7) Roald Madsen AS anket dommen til lagmannsretten. I anken la selskapet ned prinsipal påstand om at tingrettens dom skulle oppheves, subsidiært at Roald Madsen AS skulle frifinnes.
- (8) Hålogaland lagmannsrett avsa 18. oktober 2024 beslutning med slik slutning:
- «1. Det gis ikke samtykke til at anken fremmes.
 2. I sakskostnader for lagmannsretten betaler Roald Madsen AS 48 750 – førtiåttetusensjuhundrefemti – kroner til A innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av beslutningen.»
- (9) Lagmannsretten la til grunn at saken gjaldt formuesverdier og at anken derfor skulle vurderes etter tvisteloven § 29-13 første ledd.
- (10) *Roald Madsen AS* har anket lagmannsrettens beslutning til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens saksbehandling. Selskapet gjør gjeldende at det er feil at lagmannsretten ikke vurderte opphevelse av tingrettens dom under saksforberedelsen i lagmannsretten, jf. tvisteloven § 29-12 første ledd bokstav c. I anken til lagmannsretten var det gjort gjeldende at en meddommer i tingretten var inhabil. Videre anføres det at saken omhandler ideelle interesser, slik at ankebehandling ikke krever lagmannsrettens samtykke i medhold av tvisteloven § 29-13 første ledd. Den manglende behandlingen av habilitetsspørsmålet medfører i alle tilfelle at avgjørelsen er utilstrekkelig begrunnet.
- (11) A har inngitt tilsvaer. Det anføres at lagmannsretten korrekt har lagt til grunn at saken ikke gjelder ideelle interesser. Det var ingen feil at lagmannsretten ikke vurderte opphevelse under saksforberedelsen, og beslutningen er tilstrekkelig begrunnet.
- (12) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken gjelder lagmannsrettens avgjørelse om ikke å gi samtykke til ankebehandling etter tvisteloven § 29-13 første ledd. Ankeutvalgets kompetanse er da begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. tvisteloven § 29-13 femte ledd fjerde punktum. Dette omfatter blant annet om lagmannsretten har vurdert spørsmålet om hvorvidt anken skal fremmes etter riktig vurderingstema, og om det skjønner lagmannsretten har utøvd er forsvarlig, jf. HR-2024-1348-U avsnitt 10.
- (13) Det er etter ankeutvalgets syn ingen feil at lagmannsretten ikke vurderte opphevelse av tingrettens dom på grunn av inhabilitet før den foretok vurderingen etter tvisteloven § 29-13 første ledd. Tvisteloven § 29-12 tredje ledd bokstav c gir i visse tilfeller lagmannsretten en adgang til å oppheve under saksforberedelsen, men pålegger ikke retten noen plikt til å vurdere opphevelse før den tar stilling til om anken skal fremmes etter tvisteloven § 29-13

første ledd. En anførsel om saksbehandlingsfeil må imidlertid inngå i vurderingen av om det skal gis samtykke til ankebehandling.

- (14) Saken for tingretten, som var anlagt av arbeidstakeren, gjaldt både gyldigheten av avskjeden og krav om økonomisk tap og oppreisningserstatning som følge av den ugyldige avskjeden. Videre gjaldt saken et krav om oppreisningserstatning for brudd på personopplysningsloven. Kravene førte frem. Anken fra arbeidsgiver gjaldt dommen i sin helhet, herunder både tingrettens saksbehandling, bevisvurdering og rettsanvendelse. I anken ble det lagt ned prinsipal påstand om opphevelse, subsidiært at Roald Madsen AS frifinnes.
- (15) Ankeutvalget viser til at ved anke over dom i sak om «formuesverdier» stiller tvisteloven § 29-13 første ledd krav til ankesum. Bestemmelsen lyder slik:

«Anke over dom i en sak om formuesverdier kan ikke fremmes uten lagmannsrettens samtykke hvis ankegjensstandens verdi er mindre enn kr 250 000. Ved vurderingen av om samtykke skal gis, skal det blant annet tas hensyn til sakens karakter, de behov partene har for overprøving, og om det synes å være svakheter ved den avgjørelse som er anket, eller ved behandlingen av saken.»
- (16) Regler om verdifastsetting finnes i tvisteloven kapittel 17. Også disse gjelder bare for saker «om formuesverdier», og reglene kommer ikke til anvendelse dersom saken for saksøkeren eller den ankende part gjelder «ideelle interesser», jf. tvisteloven § 17-1 andre og tredje ledd.
- (17) Om grensdragningen mellom formuesverdier og ideelle interesser, er det uttalt følgende i NOU 2001:32 B Rett på sak side 809:

«Avgjørelsen av om saken gjelder formuesverdier eller ideelle interesser, må skje utfra objektive kriterier. Vurderingen må skje ut fra det krav som er fremmet og den påstand som er nedlagt. Hva partene selv måtte føle, er ikke avgjørende. Uttrykket formuesverdier vil omfatte ikke bare krav av formuerettslig art, men også krav av annen karakter som har penger eller noe annet av økonomisk verdi som objekt. Det gjelder uansett arten av rettsforhold som kravet springer ut av, for eksempel krav om arv eller et krav av familierettslig karakter. Så lenge kravet etter dette gjelder en formuesverdi, er det ikke noe vilkår at kravet kan måles i penger.»
- (18) Utvalget viser videre til HR-2021-2188-U avsnitt 19.
- (19) Dersom ankesaken bare gjelder krav om oppreisningserstatning etter arbeidsmiljøloven, er det lagt til grunn i rettspraksis at saken gjelder formuesverdier, jf. Rt-2010-1542 avsnitt 19.
- (20) Det foreligger ikke nyere rettspraksis som klargjør om det samme gjelder dersom anken også omfatter kravet om at oppsigelsen eller avskjeden er urettmessig. I Rt-1993-339 ble kravet til ankesum gitt anvendelse ved anke fra arbeidsgiver i en sak om avskjed. Ankeutvalget sluttet seg til lagmannsrettens begrunnelse, der det blant annet fremgår at «normalt vil ikke spørsmålet om ankesum komme på spissen i saker om gyldigheten av en avskjed eller oppsigelse. Dette skyldes at det bare er i de rene unntakstilfeller at tvistegjensstandens verdi, beregnet etter tvistemålsloven § 11, ikke vil tilfredsstille kravet i tvistemålsloven § 356». Dette utgangspunktet kan ikke fullt ut opprettholdes i dag i og med at kravet til ankesum er vesentlig hevet.

- (21) I juridisk teori er det tatt til orde for at en tvist om gyldigheten av oppsigelse eller avskjed i arbeidsforhold anses å ha så sterke ideelle elementer i seg at det ikke kan stilles krav til ankesum, jf. Skoghøy, Tvisteløsning (2022) side 1160, der det uttales:
- «I alle fall i tilfeller hvor det er arbeidstaker som anker, må en tvist om gyldigheten av oppsigelse eller avskjed i arbeidsforhold anses å ha så sterke ideelle elementer i seg at det ikke kan stilles krav til ankesum. Etter min oppfatning bør slike tvister heller ikke ved anke fra arbeidsgivers side anses som tvist om formuesverdier. Arbeidsgiverens plikter i et arbeidsforhold består ikke bare i å betale lønn til arbeidstakeren, men han har også plikt til å ta imot arbeidstakeren og la ham få utføre det arbeid som tilligger stillingen – med de konsekvenser det måtte ha for arbeidsmiljøet og forholdet til andre arbeidstakere. Dersom ankeadgangen skal være forskjellig for arbeidsgiver og arbeidstaker, vil det også oppstå spørsmål om forholdet til likebehandlingsprinsippet.»
- (22) Utvalget er enig i disse utgangspunktene og tilføyer at det må foretas en konkret vurdering av om det dominerende i tvisten er gyldigheten av oppsigelsen eller de økonomiske kravene.
- (23) Lagmannsretten har i saken her tatt følgende utgangspunkt:
- «Lagmannsretten bemerker at krav om oppreisning på grunn av usaklig oppsigelse eller ugyldig avskjed etter rettspraksis anses å gjelde formueskrav og ikke ideelle interesser, jf. Rt-2010-1542 avsnitt 19 og Schei mfl., Tvisteloven: Kommentartutgave, § 17-1 note 3, Juridika, bekreftet á jour per 1. mars 2024. Det kan ikke stille seg annerledes som følge av at anken også gjelder punkt 1 i tingrettens dom om at avskjeden var ugyldig. Arbeidstakeren – ankemotparten – har fratrådt, og urettmessig avskjed eller oppsigelse ville ha ligget til grunn for tilkjent oppreisning også om det ikke var tatt med som et eget krav. Lagmannsretten viser i denne forbindelse til Rt-1998-1115 som det også er vist til i Rt-2010-1542. Sakens dominerende karakter anses derfor å være av økonomisk art.»
- (24) Etter ankeutvalget syn har lagmannsretten korrekt lagt til grunn at kravet til ankesum får anvendelse i dette konkrete tilfellet. Tvisten om rettmessigheten av avskjeden må ses i lys av at A frivillig hadde sagt opp sin stilling, og at uenigheten gjelder om det ble avtalt at hun skulle fratre stillingen omgående eller jobbe ut oppsigelsestiden. Ankeutvalget er enig med lagmannsretten i at sakens dominerende karakter ut fra dette må anses å være av økonomisk art. Saken skiller seg fra saker der uenighet om de materielle vilkårene for oppsigelse eller avskjed står mer sentralt, og der de ideelle interessene ofte er mer fremtredende.
- (25) Ankeutvalget kan heller ikke se at lagmannsretten har begått saksbehandlingsfeil ved ikke å begrunne nærmere hvorfor den fremsatte habilitetsinnsigelsen mot en av meddommerne i tingretten ikke ledet til samtykke til ankebehandling etter § 29-13 første ledd. Innsigelsen kunne klart ikke føre fram.
- (26) Anken må etter dette forkastes.
- (27) A har krevd dekning av sakskostnader for Høyesterett. Kravet er på 21 875 kroner inklusive merverdiavgift og tas til følge.
- (28) Ankende part har krevd dekket sakskostnader for Høyesterett med 172 000 kroner. Ankeutvalget finner at kravet klart overstiger det som synes å være nødvendig i saken, og gjør oppmerksom på at selskapet kan be om at retten fastsetter prosessfullmektigens godtgjøring,

jf. tvisteloven § 3-8 tredje ledd, jf. første ledd. Begjæring må fremmes innen én måned etter forkynning av kjennelsen, jf. § 3-8 andre ledd.

(29) Avgjørelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Anken forkastes.

I sakskostnader for Høyesterett betaler Roald Madsen AS til A 21 875
– tjueentusenåttehundreogåttifem – kroner innen 2 – to – uker fra forkynningen av denne
kjennelse.

Espen Bergh
(sign.)

Arne Ringnes
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)